

Europas föreanta stater

Churchills energi och våltalighet har än en gång lyckats driva fram frågan om Europas föreanta stater till allmän debatt. Han saknar icke understöd i sitt eget land. Konservativ och liberal press uttalar sina sympatier, och arbetarpartiets skepsis är väsentligen betingad av oro för Rysslands hållning; i den kommitté för tankens propagerande som tilligen bildats ingår vid Churchills sida liberaler som Layton och Murray och en framstående arbetarlord Lindsay. På kontinenten höjs många röster för programmet, icke minst i Frankrike och Italien. Den som framträder utanför kommissionen tar nästan uteslutande upp två synpunkter: fruktan för planens realiserande eller rent av batterande skulle öka spänningen mellan öst och väst, uppfattningen om de politiska svårigheterna och dess önskvärdhet är oöverkomlig. Kan man bär planen? Eftersom man ställer sig utanför, skulle

Europas föreanta stater begränsas att omfatta Västeuropa, dvs. alla Europas stater utom Ryssland och dess drabant. England skulle vara med; på denna punkt, som tidigare varit något osäker, synes nu Churchill och hans anhängare ha fattat bestämd position. Tyskland, helst ett enat Tyskland, men i nödfall blott västzonerna, skulle likaledes bilda en del av det samlade Europa. Att Ryssland nu angriper planen hindrar icke att man räknar med dess anslutning vid en senare tidpunkt. Den federation som avses skulle från början vara relativt lös, men dock tillräckligt stark för att rasera tullmurarna och bygga upp ett system av ekonomisk samverkan. Något slags europeiskt parlament och ett exekutivt organ som verkställare av dess beslut måste upprättas; dock har förslagsställarna på dessa punkter stannat vid mycket allmänna uttalanden.

Planens fördelar? Framför allt en väldig förbättring av de anslutna staternas ekonomi. Man anser sig kunna beräkna att Europas föreanta stater på några år avsevärt skulle kunna höja levnadsstandarden genom att alla förbindelser mellan delstaterna bleve fria. Ur politisk synpunkt tänker sig många det nya förbundet som ett värn mot Ryssland. Men det är, betonar man, icke fråga om en aggressiv sammanlutning; tvärtom skulle Västeuropas enande avskräcka Ryssland från expensionsplaner och därmed bli en garanti för freden. Även en annan synpunkt framträder starkt i debatten. Europa (Västeuropa) skall på denna linje få självständighet och auktoritet inte blott mot Ryssland, utan också mot USA. Härmed väddas till känslan av Europa som en enhet; det gäller att resa detta Europa ur svaghetsstillståndet efter kriget. Tanken skymtar till och med att det enade Europa skall bli med-

lare mellan de båda världsmakterna i öster och väster — en egendomlig spekulation, då motsättningen USA — Ryssland till stor del gäller Europas affärer.

Debatten har på ett sätt som delvis skymmer de verkliga problemen koncentrerats till Rysslands hållning. Om Ryssland misstänker att Europas föreanta stater blott är ett vackert namn på en koalition mot den mäktigaste staten på Europas fastland, är detta utan tvivel inte bara ett starkt hinder för utan också ett viktigt skäl mot planens realiserande. Denna misstanke leder lätt till att federationen, även om så icke varit avsikten, kommer att fungera som ett antiryskt block. Är den ökade försvarskraft som måhända vinnes genom förbundet tillräckligt värdefull för att upp väga en eventuell skärpning av den motsättning det gäller? Detta gamla kända problem, ett av utrikespolitikens traditionella huvudproblem, framträder med utomordentlig skärpa.

Men låt oss icke stanna vid denna frågeställning. Den har alltför starkt dominerat debatten; många inlägg ger nära nog intrycket att Europas föreanta stater skulle kunna upprättas i en handvändning, om inte ryssarna och de kommunistiska partierna i skilda länder vore så fientliga mot planen. Frågan måste dock ställas om planen är värdefull och möjlig att förverkliga helt oberoende av Rysslands hållning.

De ekonomiska skäl som anförs för planen är i och för sig hållbara, men de lider av en uppenbar svaghet: alldeles samma skäl kan anföras för praktiskt taget alla sammanlutningar av stater. Det vore bra om hela världen vore en ekonomisk enhet, om Amerika vore det, om Europa vore det, om Norden vore det osv. Så allmänna skäl blir i det enskilda fallet svaga skäl, ty de visar att helt andra faktorer är de

väsentliga. Något speciellt skäl just för Europas ekonomiska enande är svårt att förebbringa. Vattens roll i samfärdseln gör att förefintligheten av samordnade kommunikationer till lands inte innebär någon avgörande fördel. I det politiska planet möter oerhörda svårigheter; härpå bör inte anständigvis, som i den nordiska debatten, svaret blott bli att svårigheter är till för att övervinnas. För England är — för att blott ta ett exempel bland många — en anslutning till Europas föreanta stater en ytterst tveklaktig sak. Många fruktar, till synes på starka skäl, att dominions skulle säga bestämt nej till ett sådant förslag — av starkare skäl än känsla för det komiska i att Europas föreanta stater eljest komme att omfatta Australien och delar av Amerika och Asien. Denna svårighet pekar på en svaghet i planen av än större betydelse. Skulle icke USA, eventuellt förstärkt med en rad engelska dominions, än en gång ta farväl av ett Europa som genom en federation bleve mindre beroende av och mindre positivt inställt till USA, men som ändå icke vore i stånd att värja sin självständighet mot Ryssland?

Det vore lätt att peka på andra svårigheter och svagheter. Det väsentliga är helt enkelt att Europa blott är ett geografiskt begrepp. Känslan av samhörighet saknas. Vi känner oss icke stå exempelvis spanjorer och italienare närmare än amerikaner och kanadensare, snarare tvärtom. Den ideella förankring som fanns vid USA:s, Tysklands eller Italiens enande är i detta fall totalt obefintlig; att tala om en europeisk nationalkänsla eller dylikt är ett alltför grovt skämt. Det stora perspektivet för utrikespolitiken är en världsorganisation som tryggar freden. Vi har ingen anledning att ersätta detta perspektiv med ett an-

at som är av lägre klass och vars förverkligande möter lika stora svårigheter.

Afulka